

Vastaus kirjalliseen kysymykseen koulukoteihin sijoitettujen lasten liikkumisesta ja koulukodeissa työskentelevän henkilöstön jaksamisen turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sinuhe Wallinheimon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 138/2020 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä valtion koulukotien henkilöstön esille nostamien haasteiden ratkaisemiseksi sekä turvallisen kasvu-, kehitys- ja työympäristön luomiseksi valtion koulukodeissa niin sinne sijoitetuille lapsille ja nuorille kuin heitä auttavalle koulukotien henkilöstöllekin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtion koulukodit järjestävät erityisen huolenpidon palvelua, jolla voidaan turvata kaikkein vaikeimmissa elämäntilanteissa olevien ja haastavimmin oireilevien lasten ja nuorten hoito, huolenpito ja opetus. Koulukotisijoituksia ei ole tehty mielenterveyslain perusteella, mutta 60 prosentilla valtion koulukotiin sijoitetuista lapsista on psykiatrinen diagnoosi.

Voimassa oleva lastensuojelulaki mahdollistaa koulukodissa olevan huostaanotetun lapsen rajoittamisen lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi. Yhteydenpidon rajoittamisen lisäksi rajoitustoimenpiteitä ovat aineiden ja esineiden haltuunotto, henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus, omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen, kiinnipitäminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, eristäminen ja erityinen huolenpito. Erityisen huolenpidon aikana lapsen liikkumista voidaan rajoittaa maksimissaan jopa 90 vuorokautta.

Kuntaliiton lastensuojelun kuntakyselyissä 2017 peräti kolmasosa vastanneista sosiaalityöntekijöistä kertoi sijoittaneensa hyvin usein lapsia sijaishuoltoon siksi, ettei lapsi saanut tarvitsemaansa mielenterveyshoitoa. Lasten ja nuorten psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien määrä onkin laskenut vuodesta 2008 merkittävästi, ja lyhyimmät psykiatriset hoitokaksot laitoshoidossa olivat vuonna 2018 juuri 13-17-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa puolestaan lastensuojelun kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot ovat lisääntyneet.

Lastensuojelun sijaishuollolla joudutaan siis käytännössä paikkaamaan puuttuvia lasten- ja nuorisopsykiatrisia palveluja. Jos lapset eivät saa tarvitsemaansa hoitoa, ovat seurauksena ongelmat sijaishuollossa ja sijaishuoltopaikkojen lukuisat vaihdokset. Ongelmat on tunnistettu, ja lainsäädännön muutosehdotuksia valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 138/2020 vp

lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmässä. Se jättää loppuraporttinsa viimeistään 30.6.2020. Työryhmässä ovat edustettuna THL:n valtion koulukotien toiminnan johtaja sekä valtion ja yksityisen koulukodin edustajat.

Vakavasti oireilevat ja väkivaltaisesti käyttäytyvät lapset ja nuoret tuovat sijaishuollon järjestämiseen ja osaamiseen erityisiä haasteita. Näihin vastaamiseksi tarvitaan jatkuvaa työkäytäntöjen ja -menetelmien kehittämistä sekä henkilöstön koulutusta ja työnohjausta. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oltava riittävästi aikaa ja resursseja tukea, seurata ja valvoa lapsen tarpeiden mukaisen ja perusoikeuksia kunnioittavan sijaishuollon toteutumista sekä rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus edistää tässä onnistumista. Lisäksi jokaisessa sairaanhoitopiirissä tulee olla saatavilla riittävää ympärivuorokautista lasten- ja nuorisopsykiatrista hoitoa.

Helsingissä 30.3.2020

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru